

Ungesyge

(Young pigeon disease - YPD syndrome)

af Jørn Boklund

I LØBET AF SOMMEREN 2017 BLEV JEG KONTAKTET AF OVERRASKENDE MANGE BREVDUEOPDRÆTTERE FRA HELE LANDET, DER FORTALTE OM PROBLEMER, DE HAVDE MED DERES UNGER. UNGER DER BLEV SYGE OG I NOGLE TILFÆLDE OGSÅ DØDE.

Problemerne blev ofte refereret til som "Ungesyge" uden at der havde været en objektiv konstatering af sygdomsårsagen. Jeg må da også erkende, at når duerne er svært angrebet og hvor man frygter at ungerne kan falde døde om efter blot få døgn, kan det være svært at afvente resultatet af gødnings- eller blodprøver, hvor der ofte går 8 til 10 dage, inden resultatet foreligger, uden at foretage sig noget i en situation hvor duerne kan være svært angrebet og hvor man frygter at ungerne kan falde døde om efter blot få døgn. Problemerne med "ungesyge" fik mig til at gennemgå den litteratur og rapportering, der foreligger

om sygdommen, både den del der er baseret på videnskabelige principper og den mere "lette" del af beskrivelserne. I forbindelse med et FCI-møde i Halle, Tyskland i marts 2016 blev der af Universitetsklinikken i Freiburg udarbejdet en rapport, der er lavet på videnskabelig basis og som giver god indsigt i problemstillingen. Rapporten er udarbejdet af Dr.med.vet. Dennis Rubbenstroth, Ph.d. fra Institut for Virologi, Universitetsklinikken i Freiburg.

Sygdommen eller rettere sagt sygdomskomplekset blev først beskrevet i slutningen af 1980'erne, med en stærk spredning i 1990'erne og siden da har udbredelsen været relativt stabil. Sygdommen angriber hovedsagelig duer i alderen 2 til 7 måneder og udbredelsen toppe omkring juli/august måned samtidig med de første ungeflyvninger. Udbredelsen blandt prydduer toppe i vintermånederne omkring afholdelsen af udstillinger. Noget tyder på, at påvirkning af duerne i forhold til stress og kontakt med duer fra andre slag har en betydning for udbredelsen.

SYGDOMSÅRSAG

Sygdomsårsagerne er endnu ikke fuldstændig fastlagt. Der er dog nogle hovedhypoteser om årsagerne til dette sygdomskompleks. Den overvejende hypotese nævner, at stressfaktorer spiller en rolle. Det kan f.eks. være træning, kapflyvning, overbelægning og dysbakteriose. Dysbakteriose er en betegnelse for ubalance i den naturlige tarmflora, blandt andet forårsaget af overdrevet brug af kemoterapeutika og antibiotika. Desuden betyder smitte ved sammenpakning i transportkurve med duer fra andre slag også en rolle. Endelig er der bred enighed om, at smitte med virus og efterfølgende sekundær smitte med bakterier eller Trichomonader spiller en vigtig rolle i dette sygdomskompleks.

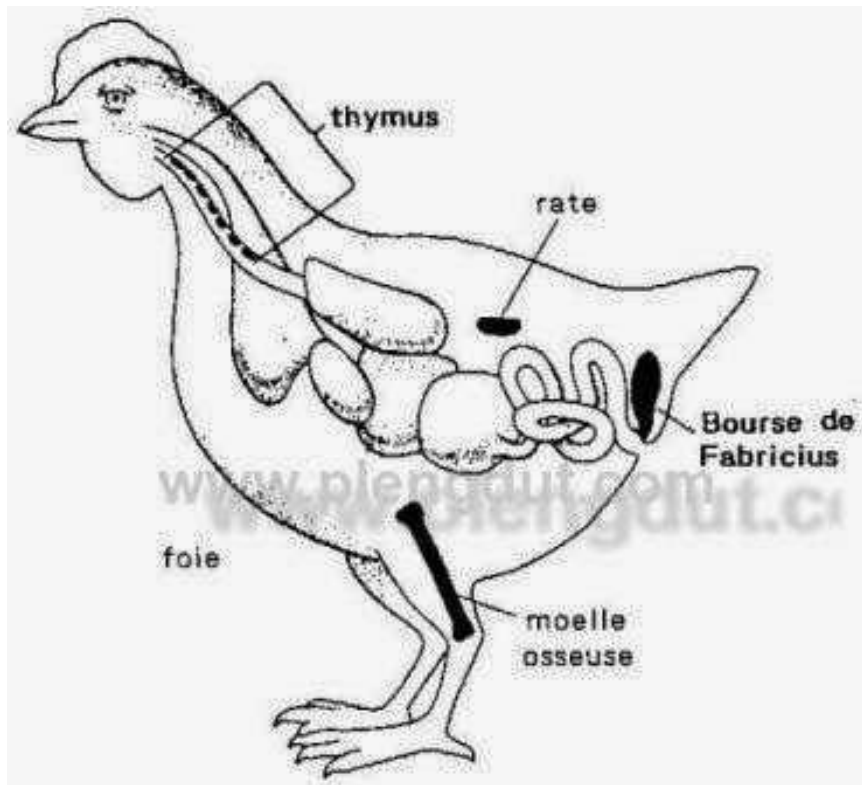
Circovirus (PiCV-1) menes at spille den primære rolle i dette sygdomskompleks. Det antages, at Circovirus har en stor udbredelse i duebestandene, ikke mindst som følge af den store udveksling via køb og salg af duer i hele Europa. Adeno-virus (PiAdV-1, FAdV-4) menes at spille en sekundær rolle i sygdomskomplekset. PiAdV-1 er betegnelsen for due-Adenovirus og FAdV-4 er betegnelsen for fjerkræ-Adenovirus.

Infektionen med virus kan pt. ikke behandles og duerne skal selv via immun-systemet komme over infektionen. Vaccination benyttes forebyggende i udlandet, men der findes ingen godkendte vaccinationer i Danmark.

Virusinfektionen har den effekt, at den angriber duernes immun-system, specielt den kirtel der hedder Bursa fabrici. Bursa fabrici er en kirtel, duerne fødes med, og som frem til kønsmodningen producerer hvide blodlegemer (lymfocytter) sammen med den kirtel, der hedder Thymus. Disse lymfocytter kan opfattes som organismens soldater, der sendes i kamp ved infektioner med virus og bakterier. Det er klart at

Due med YPD ungesygesyndrom

Thymus og Bursa fabrici kirtler hos fjerkræ

en virus, der nedsætter produktionen af lymfocytter, medfører svækkelse af immun-systemet, og dermed åbnes op for at andre bakterier og organismer kan etablere sig, specielt *E. coli* og Trichomonader. Det er især virulente coli-bakterier, der forårsager dødsfald blandt ungerne.

HVILKE MULIGHEDER HAR VI SÅ FOR AT HÅNDTERE DETTE SYGDOMSKOMPLEKS?

Efter min opfattelse har vi to muligheder. Den første er en forebyggelsesstrategi, der først og fremmest tager sigte på at eliminere muligheden for sekundære angreb. Den anden mulighed er at bekæmpe de sekundære angreb, når kliniske symptomer vækker mistanke om angreb med ungesyge. Vi skal her huske på, at virusangrebene kan vi ikke gøre noget ved pt. og duerne må selv bekæmpe dette. Støder der ikke sekundære angreb til kommer ungerne sig i de allerfleste tilfælde i løbet af 2 til 5 dage.

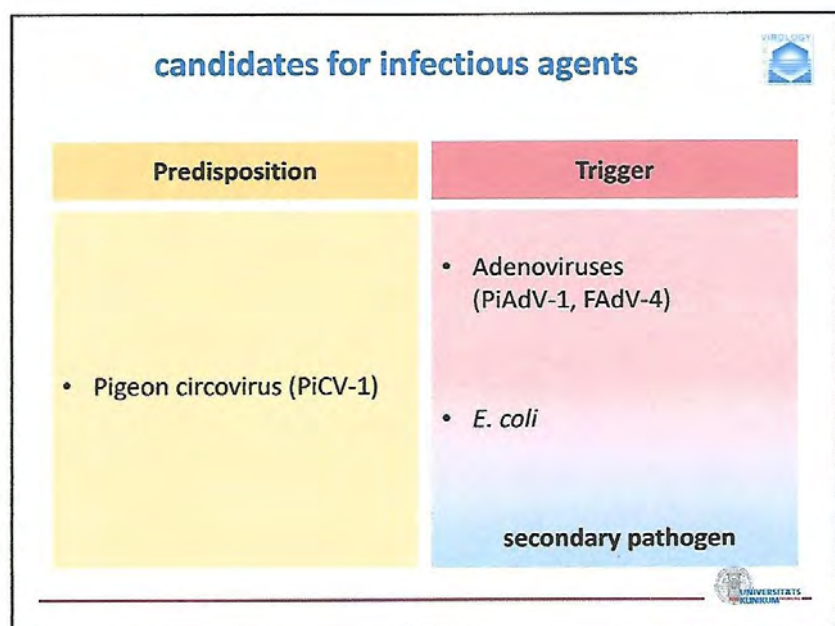
FOREBYGGELSE

En forebyggende indsats tager sigte på at eliminere de tilstødende faktorer, der udløser de sekundære infektioner. Kan vi samtidig opnå at styrke duens immunsystem, vil det være en rigtig god sideeffekt.

En god måde vil være at tilføre du-

erne gode tarmbakterier i form af såkaldt probiotica. Probiotica er f.eks. produkter som "Probac1000", "TS-6" og "Digestal". Disse produkter er produceret på basis af frysetørrede bakterier fra duer. Andre bruger syrnede mælkeprodukter som f.eks. A38 og lignende, der også indeholder gavnlige mælkesyrebakterier, men de er knap så velegnede, idet de tilsatte mælkesyrebakterier stammer fra menne-

sketarme, hvor sammensætningen af mælkesyrebakterierne er lidt anderledes. For at opnå den rigtige effekt skal duerne have dette probiotica ugentligt. En anden effektiv forebyggelsesindsats er at syrne drikkevandet. Normalt dansk drikkevand har en PH-værdi på omkring 7. Det kan svinge fra vandværk til vandværk, men man kan undersøge det ved at slå op på hjemmesiden for det kommunale vandværk. Ved at sænke PH-værdien til mellem 4 og 5 forhindres coli-bakterier og Trichomonader i at udbrede sig. Da vand i det meste af Danmark har en del opløst calcium, der giver det hårde vand, og da calcium fungerer som ph-buffer, kan det svinge lidt hvor stor en dosis af ph-sænkende væske, der bør tilsættes drikkevandet. Der hvor jeg bor i Kastrup, har vi en PH-værdi på 7,5 og en hårdhedsgrad på ca. 20 dHG, hvilket, jeg tager udgangspunkt i. Jeg bruger et middel, der hedder "Myrelin", som forhandles af grovvarerelskabet Linds. Myrelin indeholder myresyre, propionsyre og ligninsulfonsyre. Doseringen 2 ml. pr. liter drikkevand giver i mit tilfælde drikkevand med den rette PH-værdi. Andre produkter, der kan bruges med samme effekt, er æbleeddike, "PH-optimal" eller "Avidress" fra Röhnfried. Andre kan forhandle lignende produkter og også produkter baseret på fermenterede urter kan have lignende effekt, men her vil det være

Primære og sekundære infektioner ved YPD Young Pigeons Syndrome

fornuftigt at måle effekten i drikkevandet. Dette kan gøre med gammel-dags lakmuspapir eller en moderne elektronisk PH-måler der kan købes i velassorterede akvarieforretninger som f.eks. fabrikat Milwaukee.

Her kan jeg ikke lade være med at komme med en af mine kæpheste. På det jeg kalder det "grå marked" for bi-produkter til brevdueer kan man købe alverdens midler. Alle lover guld og grønne skove, såfremt man giver det til sine duer. Det gælder alt fra rødbedesaft til bi-pollen og alt, der ligger her i mellem. Fælles for alle disse produkter er, at der ikke foreligger dokumenteret virkning og at der ikke medfølger en varedeklaration. Derfor bliver brugen af disse produkter en trossag på linje med mange såkaldte naturprodukter. I værste fald bliver man taget grundigt ved næsen og får tomt sin pung, i bedste fald giver brugen ingen effekt uden at skade duerne.

Tilbage til forebyggelse. Det er en god ide, at man et par gange om året får undersøgt gødningsprøver fra sit slag. Påvises der ikke noget i prøven, er det ikke en garanti for, at slaget ikke senere på sæsonen kan smittes. Men såfremt noget bliver påvist, kan man iværksætte behandling tidligt, og dermed minimere både spredning og konsekvenser af sygdommen på sit eget slag og spredningen til andre slag. Til undersøgelse af gødningsprøver bruger jeg selv en dyrlæge i Tyskland, han gør det effektivt og prisbilligt. Jeg bruger Tierarzt Burkard Sudhoff www.tierarzt.sudhoff.de. En anden god klinik er Dr. Matthias Warzecha www.kleintierpraxis-oering.de. Desuden udfører det tyske brevdueforbunds klinik også disse prøver.

Desuden bør dueslaget holdes nogenlunde rent for due-møg, det er ikke nok at slaget er tørt. Går duerne i deres egen afføring, øger det risikoen for smittespredning. Det betyder ikke, at der skal være klinisk rent, men dog sådan at smitterisikoen minskes. Giver man sine duer et godt foder, vitaminer samt probiotica og samtidig sænker PH-værdien i sit drikkevand er, man godt rustet til at modstå angreb af ungesyge. Men husk at virusangreb fra Circo-virus ikke kan forhindres, men ungerne kommer sig hurtigt ved egen hjælp, såfremt der ikke opstår sekundære infektioner. Desuden kan man reducere risikoen for at ungerne stresses i forbindelse med kapflyvning ved kurvetræne dem. Til en start blot ved at pakke dem i kurve, senere ved mange småture.

NÅR DUERNE ER STÆRKT ANGREBET

Kommer man i den situation at duerne er stærkt angrebet og man er tvunget til at gribe ind for at forhindre dødsfald, er der forskellige muligheder tilgængelige. Det bedste er naturligvis at få fastslået den eksakte sygdomsårsag ved hjælp af gødningsundersøgelse eller undersøgelse af blodprøver. Desværre er mulighederne for undersøgelser af blodprøver i Danmark ikke de bedste. Det er ikke mange dyrlægeklinikker, der fortager disse undersøgelser, og de der gør tager en høj pris, og i mange tilfælde er rapporteringen tvivlsom. Der er derfor ofte ikke tid til at få foretaget de nødvendige analyser, og vi må gribe til foranstaltninger på baggrund af symptomerne. Symptomerne på ungesyge er meget ofte manglende ædelyst, opkast, overdreven drikkelyst, grønlig eller gullig

diarré og pludselige dødsfald.

Et godt middel mod E. coli og dermed også mod ungesygen er Colicol-ScanVet (Colistinsulfat), et andet middel, der kan bruges er Baytril (Enrofloxacin). Begge disse midler er receptpligtige og fås via dyrlægen. På det "grå marked" findes der midler, der lover at kurere ungesygen, men fælles for dem alle er, at de ikke er varedeklarerede, så vi ikke kan se hvilke indholdsstoffer der er i produktet. I visse tilfælde kan en kur imod Trichomonader være på sin plads. Efter behandling skal der desinficeres på dueslaget, og det gøres ikke blot ved at svinge en ukrudtsbrænder lidt hen over gulvet. Slaget skal gøre grundigt rent og vaskes samt påføres et desinfektionsmiddel f. eks. "Virkon S" eller en 3% citronsyreopløsning. Efter kuren gives duerne vitamin og probiotica. Ungerne skal desuden have ca. to uger til at komme sig helt efter angrebet, inden man begynder at træne og kapflyve duerne. ■

Litteratur og referenceliste:

- Rubbenstroth, Dr.med.vet Dennis, 2016. Update on "Young pigeon disease (YPD) syndrome".
- Schrag, Dr. Ludwig, 1979. Gesunde Tauben
- Schroeder, Dr. Vincent, 2017. www.schroeder-tollisan.com
- Stam, Dr. J.W.E., Van der Sluis, Drs. J., Het Handbook voor de Duivensport.
- Tudor, David C., B.S., V.M.D., 1991. Pigeon Health and Disease.
- Vogel Curt, m.fl. 1983, Die Taube, Taubenkrankheiten.
- Walker, Dr. Colin, 2017. www.melbournebirdvet.com

Guldringe 2018
Har du fået bestilt dine
2018-guldringe?
Bestil nu og få dem med fodringene
Kan bestilles via foreningen,
hjemmesiden eller
direkte på Sekretariatet